

mladá fronta

něžný
barbar

bohumil

hrabal

Bohumil Hrabal

Něžný barbar

/ pedagogické texty /

© Bohumil Hrabal – dědicové, 1994, 2004, 2008
Friedrich Nietzsche: Kterak filozofovaťi kladivem

Vladimír miloval periferii, miloval stále rozkopené ulice, z jejichž útrob bylo vyrváno potrubí, elektrické vedení a telefony, všechny ty černé a vzduché pruty, které objímají svými chapadly zděšené konvenční chodce jako hadi Laokoonovo sousoší, Vladimír miloval vysypané čerstvě pálené cihly a dlaždice jen tak pochozené na hromadách surové hlíny... tu odhalenou metodu vnitřností velkoměsta a přirovnával ty rozkopené ulice ke své grafice, nacházel vždy ve zmatku tvůrčí postupy, takže podle Vladimíra by bylo nejlepší sice spravit všechny ty kanalizace a elektrická vedení, všechna ta potrubí a spoje, ale všechno pak nechat jen tak, jen tak přemostěné fošnami a narychlo sbitými mostky, zrovna tak, jak je to pod katedrálou svatého Víta, když se objeví další rotunda, další kostelík. Vladimír se nikdy nemohl dosyta vynadívát na tu odhalenou krásu, ve které chaos má řád. Používám jeho metody při psaní vzpomínek na něj, taky nechávám text jako rozkopenou ulici a je na čtenáři, aby přes příkopy proudících a rozházených vět a slov, kdekoli se mu zlíbí, položil fošnu nebo narychlo sbitou lávku, po které by přešel na druhou stranu... Dichtung und Wahrheit.

-- deník psaný v noci

Když se Vladimír pozdě večer navracel ze svého zaměstnání, ze svých podivuhodných návštěv a setkání, uléhal oblečen do své postele v Libni, Na Hrázi Věčnosti č. 24. Připevnil stahovací lampu nad polštář, a shora postříkován elektrickým světlem, psal dopisy sám sobě, svůj deník. Tenkrát psával Vladimír v pozdním večeru ten svůj deník do ohromné knihy podobné knihám, do kterých se v pivovarech zapisuje výstav piva, žurnálům, do kterých na jatkách komisionáři zapisují nákup a prodej jatečného dobytka. Vladimír si zapisoval ty svoje denní zprávy ne že by chtěl, ale psát musel, protože psaní bylo součástí jeho psychoterapie, protože píšící ruka ventilovala přehřátý kotel jeho mozku. Psal za noci ten svůj deník tesařskou tužkou, poněvadž tok jeho myšlenek byl tak rychlý, že jen s velkou námahou Vladimír sledoval průtočnost obrazů, které jej posedaly a zahlcovaly. Býval s tou knihou tak spojen jako telefonní seznam řetězem k telefonní budce. Tak drásl tesařskou tužkou ten svůj žurnál, zbědovaný migrénou, která mu zarážela hřeb do hlavy, žlučníkem, který jak rozpálený klíč mu odmykal játra. Avšak Vladimír čím déle psal, tím rychleji se od něj vzdalovaly ty jeho nemoce a komplexy. A když několikrát do noci zakřičel svůj vítězný smích: „Chachachachááá!“, poslední vrásky se mu přehruly za uši, maniakální síly dojiskřily a pracovní den se uzavřel, aby pokračoval v jiných rovinách a soustavách delirantního snění a zveličených snů. Ten čas před čtvrt stoletím, kdy Vladimír psával za noci svůj deník, býval v morální situaci protikladů, úzkým hrdlem se překloktával z brilantních asociací ke skutečnému pohybu hmoty. Tušení a zření nových výtvarných postupů stupňovalo Vladimírovu agresivitu, kterou se dral ze svého prodlužovaného jinošství do mužného věku, který ještě nenastal. Nemoha se ten čas jedním skokem dobrat vnitřní výtvarné vazby hmoty, tedy ze subjektivní individuality prodrat se k obecnosti a objektivitě, trpěl hypochondrií a hysterií tak, že hnával situace a události na samý okraj brachiálního násilí, žaloby

pro urážku na cti. Ten čas ve svých dopisech přátelům záměrně provokoval, aby pak nastalo ne smíření a návrat v původní stav, ale syntéza vyšší identity, kterou tvořivý Vladimír znovu rozdvíhal, aby novým rozštěpem dosáhl vyššího tvůrčího i lidského poznání. Psychopatologii k psychologii. Ten čas před čtvrt stoletím, kdy Vladimír za noci psal svůj deník, bydlel jsem ve vedlejším pokojíku, bývalé kovářské dílně, a i já jsem se proklovával do jiných oblastí psaní a chápání, zhruba řečeno, překonával jsem psychický automatismus realismem, návratem k zážitku a události. A tak jsme na sebe ten čas s Vladimírem křičivali, stojíce každý na prahu svého pokoje, jeden druhého jsme polívali kbelíkem poměj, lískali jsme jeden druhého po tváři játry a střevy, které jsme jeden druhému vyrvali, hulákali jsme na sebe nejen za zaprásknutými dveřmi dál skrz zdi, ale i přes bloky baráků, ze Žižkova do Libně a nazpátek, aniž bychom věděli, že jeden jsme šli čehý a druhý hot. Ten čas Vladimírek raději schovával moji sekyrku a já jsem raději zamykal jeho kuchyňský nůž. Ale mýlil by se každý, kdo by si myslel, že jsme se neměli rádi! Za čtyřiaadvacet hodin po psychickém pogromu jsme už zase do sebe lili pivo a Vladimírek okouzloval pivaře a zatahoval do svých gestických a hovorových lahůdek i ty, kteří stáli v bačkorách ve výčepu a přes ulici si přišli pro pivo do džbánu. To potom jsme kráčivali večerní a noční periferií, zvolna se vraceli k výtvarným problémům, které v nás pořád pracovaly, zírali jsme na Prahu z Pražáčky nebo ze Šlosberku, oči se nám třpytily odrazem té noční Prahy, abychom ještě ve Vladimírově pokoji dokrmili ty gigantické, neuchopitelné pohledy na elektrickým světlem vyšňořenou metropoli... pohledem do Vladimírova mikroskopu, který nás uváděl v nadšení svým zákonitým pohybem v miliardostěnné hmotě. A moje sekyrka už zase stála v předsíni a Vladimírův kuchyňský nůž ležel přátelsky na jeho stole. Ten čas, kdy Vladimír psával za noci svůj deník, který se podobal protokolu na operačním sále, knize, do které se zapisuje poloha vnitřností, tak jak žil Na Hrázi Věčnosti v č. 24 se mnou, zrovna tak hnal svůj rytmus lásky a zloby nejen proti svým spolužákům z výtvarné školy, ale i proti své matce a spoludělní-

kům a svým představeným. Vůbec obrazem pohybů jeho vztahů k lidem byla sinusoida, příliv a odliv, černá a bílá. Tak bláznivě miloval a terorizoval každého, s kým se setkal, protože raději se jevil jako pomatenec než maloměšťák. Básník Egon Bondy, který nás často navštěvoval, pokaždé když mu Vladimír četl ze svého deníku, dupal podrážkami svých malých střevíců do podlahy a křičival: Kurva fix! Než já najdu jeden takový vobraz, tak prstíčkem překopat musím celý náměstí! A von jich celý stovky sype takhle z rukávu! Vladimíre, proboha! Pište básně, kurva fix! A Vladimír se prostomyslně smál, vrkoče vlasů mu padaly do čela, smál se a zářil štěstím, protože v jistou chvíli Vladimír býval tak přístupný dojetí a pochvale, že se podobal dítěti, které spatřilo rozzářený vánoční stromeček. A protože Bondy míval pořád strach, že večer se zavrou všechny hospody, už odpoledne jsme nosili na ten případ konve a lavory piva. Když Vladimír měl dobrou náladu, jen jsme vyšli na ulici, vyhodil nohu tak vysoko, že položil podrážku botek na ten nejvyšší šprycel žebříku, který byl řetízkem připoután k plynovému kandelábru. A skoro dvoumetro- vý Vladimír si v té póze zavazoval tkaničku a Egon se procházel pod jeho pokrčeným kolenem a křičel vzhůru: Kurva fix! Až vo tomhle budu vyprávět Zbyňkovi Fišerovi, ten bude mít radost! A Vladimír, aby chodci se nasýtli té události, dosyta nechával tu botku těsně pod lucernou. To zavazování tkaničky bývalo mimořádně krásné večer, plynová lucerna osvětlovala Vladimírovy kučeravé prsténky jeho rozsypaných kadeří, lidé se zastavovali a nebyli schopni slova. A vůbec, Vladimír když kráčel, podobal se rozsvícené lucerně, byl taky tak štíhlý a jeho tvář přitahovala oči chodců už na dálku. Ten čas, kdy skoro před čtvrt stoletím Vladimír psal ten svůj deník za noci, vytvořil z učedníků ČKD skupinku, kterou poučil a pak naučil, kterak snadno a lehce lze vyrábět sady a seriály flíčků, do kterých pak lze dotáhnout shodné tvary. A tak co nemohl Vladimír dosáhnout na svých přátelích, aby založili klan a výtvarnou společnost, to mu nahradila skupina učedníků, se kterou po práci chodil do hostince U Kaštanu ve Vysočanech. Bylo nepochopitelné, jak Vladimír se vydával těm mladým lidem.

Kdokoliv Vladimíra požádal i jen žertem, Vladimír nejen okamžitě podal vyčerpávající přednášku o tom, jak tvoří svoji grafiku, ale každému psával dopisy s tím svým elánem a vědeckou pečlivostí, jako když psal profesorovi Vondráčkovi. A když učedníci už museli domů, Vladimír se dál vydával těm hostům, kteří přisedli, a znovu s tou samou trpělivostí a přesností poučoval pivaře, jak každý se sice nemůže stát umělcem, ale každý, komu se zachce, si může dokreslovat to, co ve skvrnách vidí. Ten čas, kdy Vladimír psával za noci svůj deník, bydlel s ním mladý truhlář pan Kaifr, který když přišel ze šichty, učesal si napomádované vlasy, ulehl na kavalec a dřímal, častokrát jsem viděl, jak Vladimír klečel pod rozsvícenou stahovačkou, protože do našeho bytu nikdy nemohlo jít slunce, tak se svítilo i ve dne, vrkoče Vladimírových vlasů ve světle žárovky se třpytily jak mosazné špony a Vladimír vykládal o zázračnosti hmoty a jejím odrazu v lidském mozku, avšak pan Kaifr hluboce spal. A přesto po několika měsících explozionalistického školení pan Kaifr začal pracovat na kazetové skřínce pro svoji slečnu, skřínce, jejíž víko ozdobil dvanácti obrázky z fornyrovaného dřeva, jehož kouřovou neurčitost dotáhl štětcem do těch tvarů, které v nich viděl. Ten čas, kdy Vladimír psal za noci ten svůj deník, přivedl si na byt svého přítele Boušeho, který ten čas pracoval na přehradě, odkud se vracel tak znavený, že taky raději ležel a podřimoval, než by se výtvarně vyžíval, tak jak Vladimír si přál. Proto si přivedl dalšího přítele, Pitharta, a ten grafik celé dny a noci pracoval na grafických listech, které ryl do plechů, a jako podložky používal ohromnou železnou desku, která pokaždé v jiné fázi noci spadla ze stolu a otrásla nejen celým stavením, ale i ulicí, takže každou noc vstávali nájemníci a běhali v nočním prádle po pavlači, tak všechny ta děsná šupa polekala. Jediný Vladimír se smál, dokonce se radoval z takových neočekávaných probuzení, protože Vladimír miloval maléry a katastrofy, Vladimír dokonce neštěstí přitahoval, vždycky se cítil poctěný tím, co jinému nahánělo strach a hrůzu. A já jsem ten čas chodil pod okny jeho bytu, díval jsem se znovu a znovu, a když jsem ulehl, tak jsem nevěřil tomu, co jsem ve Vladimírově pokoji viděl, a zase

jsem se šel podívat, a skoro pokaždé to bylo to samé. Vladimír klečel pod stahovací lampou a přednášel spícímu panu Kaifrovi a příteli Boušemu o explozionalismu, zapřísahal se, do rytmu pohyboval mojí sekyrkou, která se třpytila zrovna tak jako prsténčité vrkoče jeho blondatých vlasů. Chodil jsem pod jeho okny a viděl jsem, jak jeho dva přátelé mu naslouchají, ale nějakou jinačí signální soustavou spánku. Jediný Pithart pracoval, ale byly to veliké realistické grafiky. Někdy přišla i krásná dívka v koženém kabátě, přinesla Pithartovi v kabeli jídlo, a tak kromě ostří sekyrky se pohybovaly cínové lžice ve světlech a přitímí pokoje, zatímco hrany té ohromné železné desky se zlověstně leskly, jako by vymýšlely, ve kterou nejnevhodnější dobu noci se svezou s děsnou ranou na podlahu. Ta krásná dívka v koženém kabátě byla od policie, později si odvedla Pitharta, protože tou grafikou strašlivě zhubnul. Když s tou dívkou odnášeli tu železnou desku, nesli ji jako šicí stroj nebo pračku. Celý dům i sousedé si oddychli.

Tak nějak žil Vladimír, když za noci psal svůj deník, tvůrčí dogmatik sebe sama, syntéza knížete Myškina a Stavrogina, mistr hororu a neuvěřitelné pokory, umělec, který tak, jak léta šla, dovedl tvůrčím úsilím všechno to negativní převést v pozitivní. Kdyby žil, v tomto roce by mu bylo padesát, a jeho přátelé, mezi kterými žije více, než když ještě tady byl, vydávají Jednu sedminu jeho deníku pietně tak, jak sám z té ohromné knihy vybral texty, kterým přikládal důležitost, a vydal je ve své edici Explozionalismus pod názvem Jedna sedmina. Je třeba ještě dodat, že Vladimírova smrt to byla, která otevřela pohled na jeho život, ve kterém se snažil vbourat se do tkáně a jádra hmoty a postihnout její vnitřní krásu a grafickými listy tu velkou matku hmotu oslavit a zduchovnit...

Jednou jsme si vyjeli s Vladimírem a básníkem Maryskem na houby. Ve vlaku jsme žertovali o vztahu svatby a zlatého prstýnku, který se třpytil na Vladimírově prsteníku. Panu Maryskovi se ten prsten výtvarně nelíbil, připadal mu konvenční. Vladimír povídá: Vám se ten prsten nelíbí? A básník Marysko pravil, že nelíbí. A Vladimírek, než mu v tom mohl někdo zabránit, stáhnul ten zlatý prsten a vyhodil jej z jedoucího vlaku do nazad uhánějících

kulis klánovických lesů. Pohybovali jsme čelistmi, neschopni slova, protože jsme věděli, jak Vladimír miluje ten prsten, symbol lásky k Tekle, se kterou nedávno uzavřel sňatek. Avšak Vladimír bez pohnutí v hlase, tiše vykládal ztichlému kupátku o tom, že tuberkulózní krávy nejvíce dojejí. A já dneska vím, že ten nazad letící prsten z jedoucího vlaku, to aristokratické gesto, byl pro Vladimíra tím víc tvůrčím činem, čím bolestněji zažil jeho ztrátu. Ostatně tak jak s prstenem nakládal Vladimír se vším, i se svým životem. Před pěti lety, na den svatého Mikuláše, který taky rád a s láskou rozdával všechno, co měl, Vladimír, dělaje experiment sám na sobě a se sebou, netušil, ani ve své bezelstnosti tušiti nemohl, že poslední článek příčinné spojitosti nezapojí ten poslední očekávaný prsten... a klika klamně cvakne... a provázek utahující jeho hrdlo se utáhne ještě víc... ale lidské ruce, tak jako jindy, tentokrát na pomoc nepřišly... a Vladimír po hlavě skočil z hráze přítomnosti rovnou do srdce věčnosti.

-- něžný barbar

Vladimír, mistr hmatové imaginace, vždycky umírající, na zhebnutí, vždy jen proto, aby byl schopen vstát z mrtvých, zmladit se, vždycky nabrat sílu prorazit hlavou zeď, dostat se na druhou stranu a pak po pupeční šňůře nazpátek k počátku všech věcí, nazpátek do prvního týdne stvoření světa. Tak současně dovedl být prastarý jako svět sám a současně mladistvý jako jitrní úsvit, jak listí právě zrozené. Svoji pořád se obnovující, zmlazující existenci dovedl Vladimír dávat všanc, dovedl ji rozviklat a postavit do zkoušky ohněm. Miloval proto bolest. Když nepřicházela zvenčí, způsobil si ji sám. Cítil se zodpovědný jen a jen sám sobě a živlům, ze kterých byl složen. Grafickými listy vracel elementům zušlechťenou strukturu jejich hmot...

Obnovil několik mýtů... Mýtus Dionýsův, opilého krasavce, který je zdrojem tvůrčího činu, a mýtus Antaiův, příběh hrdiny, který když zeslábne, tak jedinež pookřeje tím, že se dotkne země. Vladimíra uváděla v nadšení zednická míchačka a její útroby, kotel s tajícím dehtem, pneumatické kladivo, acetylenová bomba, jejíž hadičky a hořák tiše předou a modře svítí, pájka klempířská, letlampa, bílý led potahující chladírenský pult, malíř pokojů a cákance malbytu na novinách, zaschlé skvrny spermatu na trenýrkách, zakrvácené prostěradlo...

Všechny nectnosti doby šly přes Vladimíra: skřetovství, herectví, patologická podrážděnost, alergie, hraní si na prost'áčka a imbecila, dogmaticčnost, romantická melancholie a snivost, odpor ke kravatám, záliba v nápisech a standartách, rád dělal vlajkonoše, nesnášenlivost, pohrdání intelektuály, pokora a velikášství, záliba v obscenitě, pavlačové drby, hysterie, vztahovačnost, narcismus, sentimentalita, podezíravost...

Ale Vladimír dovedl to co moderní automobilové stroje. Hnat směs rovnou pod svíčky bez rozptylování v karburátoru. Surovou hmotu rovnou do oblasti transcendence. A to vyžadovalo velkou náročnost na materiál. Vladimír tu schopnost měl. Koeficienty

tlaků v jeho hlavě snesly nejvyšší žár hmoty, ne víc a ne méně než Vincent van Gogh, Munch, Pollock. Proto jeho emoce byly jeho zdravím. Jedině tak mohl položit základy vědecké imaginace, jedině subjektivními vztahy k milované hmotě vniknul do objektivního ducha doby. Jeho grafické listy jsou apoteózou světového materialistického názoru, Vladimír sám je tvůrčí proletář, který svým dílem oslavil lidskou práci novým poznáním, a tak se přičlenil k těm, kteří usilují o aktivní lásku k člověku, o aktivní proměnu světa. Tím, že ze společenské smlouvy si bral jen a jen povinnosti, že sám sobě a experimentem na sobě dokázal, že válku lze vyhlašovat jen a jen sám sobě, že lze pustošit jen a jen svoje území, které je v hlavě, svým životem dokázal, nejenže vykořisťování člověka člověkem patří minulosti, ale zrušil ve jménu tvůrčího explozionalismu i třídní boj, protože lze žít mírově na útraty vesmíru a sebe sama...

Brusné kotouče značky Karborundum sršícím chvostem zbavující cágle ocelí plen a kazů, ty brusné kotouče byly Vladimírovi symbolem pedagogiky jak jedince, tak celé společnosti. Půl roku jsem pracoval na pendlovkách na Poldince, Vladimír, když vešel do dílny, kde na řetězech pracovalo deset kotoučů řízených deseti obrylenými brusiči, Vladimír býval tak dojat, že nemrkal, zíral, znovu žasnul nad tím, co vidí a co si představuje...

Jednou jsme kráčeli s Vladimírem od Kroftů, jak staří říkali, od Pudilů, a živě diskutovali. Když jsme přešli kočárek opuštěný na chodníku, ve kterém plakalo dítě, Vladimír ztuhnul. Analyzoval dětský pláč, několika skoky se vrátil ke kočárku, od hlavičky v peřince vyzdvihl ještě kouřícího vajgla, divadelně jej ukázal a pak jako odporný hmyz zašlápnul. Někdo vyhodil zbytek hořící cigarety z otevřeného okna. A když jsme zase vykročili, řekl: Doktore, že mi nekoupíte papíry a barvy, že ne? A kdyby ano, tak víte co, já pod dojmem toho dítěte v kočárku a u ouška hořící cigarety vám udělám grafické listy. Parádní grafiku, jen pro vás, vo tom dítěti. Ale vy mi ani barvy, ani papír nekoupíte. Nebo koupíte...?

Vladimír a Bondy a já jsme měli tak rádi pivo, že jak přinesli první sklenice na stůl, zděsili jsme všichni celou hospodu, nabírali

jsme pěnu rukama, pomazávali si obličej a vtírali pěnu do vlasů jako židé mazající si pejzy cukrovou vodou, při druhém pivě jsme si dali repete pomazání pěnou, takže jsme se leskli a voněli pivem na sto honů. Hlavně ale byla to recese, byla to exprese nadšení pro pivo a nadšení mládím, které z nás hýřilo.

Byli jsme pivní frajeři...

Vladimír se pohyboval tak rád a rychle napříč Prahou, že krátil vzdálenosti mezi Žižkovem a Libní, mezi Košičkami a Střešovicemi. Tenkrát jak hodil z jedoucího vlaku snubní prsten do klánovických lesů, to odpoledne se nám v kerských lesích ztratil. Ráno, když jsem otevřel dveře libeňského bytu, vypadla cedulka, na které stálo: Přes Český Brod jsem dorazil ve 12 hodin do Prahy, o čemž vám podávám zprávu. Zdraví Vladimír. Tak se zjevoval v Hlubočepích, tak se zjevoval na Medníku u surrealistických přátel. A pak, když měl někde výstavu, tak jel už tu noc před výstavou, vychutnával všechny podrobnosti výstavy a při výstavě, podrobnosti, které se nestaly... Vladimír se zajímal o věci, které se mohly stát. Přítele, který vlastnil doma několik metrů otisků živočichů do opuky, toho Vladimír naučil explozionalisticky kreslit. Vladimír rád dokresloval ty otisky krabů do lidských portrétů, a když byl přítelem pozván, aby za otisky s ním sestoupil do Koněpruských jeskyní, Vladimír řekl: Kdepak, já jsem tě zasvětil do aktivní grafiky, já jsem ti řekl víc než komu jinému, já se bojím, ty to v jeskyních znáš, rycneš do mne a shodíš mě do propasti a pak budeš vydávat moje myšlenky za svoje... kdepak. Jdi si tam sám...

Vladimír nenáviděl peníze. Jak dostal zálohu, hned ji utratil, aby do dobírky si denně vypůjčoval tu deset, tu dvacet korun, pečlivě na skříňku si psal jména věřitelů, se kterými se poctivě vyrovnal, když bral: to vždycky stál a rozdával každému to, co mu byl dlužen. Pak stál se zbytkem v ruce a s velkým smíchem pravil: Co s tím? Mám to hodit do plotny? Nebo ten zbytek utratit? A utratil ten zbytek a bylo mu dobře, když v noci si vypůjčil šedesát halířů na tramvaj nebo na cigarety, a pak šel domů pěšky. Když dostal několik tisíc za ilustrace knihy, byl zděšen... Dva tisíce

dal matce, dva tchyni, několik stovek utratil hned, a když matka, jsouc přesvědčena, že Vladimír má peníze, odjela, aby si vychutnal domácnost bez matky, Vladimír utratil s maniakální zuřivostí zbytek peněz a oddychl si, až zase si vypůjčil šedesát halířů na tramvaj. Ten čas jsme si taky mysleli, že Vladimír je zabezpečen na několik týdnů. Když jsem jej navštívil, otevřela mi sousedka a řekla mi tiše, když jsem poznamenal, že Vladimírek si aspoň na chvíli žije: Kdepak... večer mi snědl brambory, co jsem měla na chodbě...

Ten čas, kdy jsme se s takovou chutí hádávali, protože k hádkám jsme měli důvod, sousedé to vyčítali Vladimírovi, který se bránil: Já? Kdepak, to on! A ukazoval na moje okno. A když to vyčítali mně, tak já jsem říkal: Já? Kdepak, to von! A ukazoval jsem na okno Vladimírova pokoje. A když jednou hádka vyvrcholila, kdy jsme každý spali ve svém pokoji, Vladimír s mojí sekýrkou v posteli a já s Vladimírovým kuchyňským nožem, jak se jen někdo z nás pohnul, už jsme se hnuli také, když jeden vstal, tak ten druhý vstal také, rozsvěceli jsme a spojovacími dveřmi jeden druhému ukazovali, že jeden na druhého máme protivníkovy zbraně. A tak jsme se rozhodli, že ty spojovací dveře zazdíme. A tak přišel z Bratrské ulice staříčkový zedník, vysadili jsme dveře a zedník podložil futra térovým papírem, a podepsali jsme paní bytné revers, že když se odstěhujeme, že zase to uvedeme do původního stavu... a zedník kladl cihly, nabíral z kolečka maltu, seděli jsme s Vladimírem každý u svého stolu a dívali se se vzrušením, jak zvolna stoupají cihly, jak roste mezi námi zeď, jako by stoupala voda, viděli jsme jeden z druhého už jen bustu, Vladimír, že byl tak veliký, pořád ještě seděl, viděl jsem už jen jeho hlavu, pak jsme se postavili a mezi námi stál zedník na převráceném kalfasu, podávali jsme mu cihly, jeden druhému jsme přikládali cihly na oddělení jeden od druhého, separatio od stolu a lože, jako ta babička, která přinesla Husovi na hranici svoji otýpku chrastí, pak jsme se už neviděli, ale s tou samou zuřivostí jsme se předháněli a podávali zedníkovi cihly, který rozpočítav odhadem, vrstvil maltu v poslední fázi tak, že mu ty cihly vyšly akorát... A když malta

zaschla, jen tak jsme opřeli ty dveře... a spokojeně si oddechli, že máme zdánlivě jeden od druhého pokoj, když každý sedíme na dně svého pokoje. Egon Bondy, který přišel na návštěvu, když ještě cihel bylo po pás, střídavě běhal dveřmi vedoucími z chodby hned ke mně, hned k Vladimírovi, držel se za bradu a hledal klíč k tomu rozdělení, když na sebe a k sobě jsme mohli z chodby... Do prdele, co to zase vyvádíte? ržál a vyběhl na dvůr do slunce, které vrhalo na dno dvora hektolitry světlého piva, Egon vůbec, když stál v slunci, tak vypadal jako faun, který se vynořil z cisterny piva, jeho světlé vlasy mu vždycky stékaly podle uší a zrovna tak jeho vousy ve světle slunce byly zality světlým ležákem, tak stál a třepal rukama a volal: Panie Wladimirze! To vám nestačí, že zdí je vod sebe rozdělená Evropa, že je vod sebe rozdělená Korea, že je vod sebe oddělenej rozdělenej Berlín? Prd to je vám a vůbec platný! A rozzloben zase vešel, díval se na Vladimírovu hlavu ode mne, pak oběhl a díval se od Vladimíra na moji hlavu a vychutnával ten moment zrovna tak jako my, když už na sebe nebudeme vidět, poslední cihla, poslední nahozená lžice malty... A pak večer, když přišel Vladimír a začal psát svůj deník, slyšel jsem jeho pero, jak tiše a s chutí se opírá do těch stránek velké knihy víc, než když nebyla mezi námi ta zeď... A když se Vladimír obrátil v posteli, jako by se obracel vedle mne, a když dýchal, slyšel jsem jeho dech, dokonce jsem slyšel, jak se mu vzdouvají plíce, jak mu pracují játra, slyšel jsem skrz zeď jeho srdce ještě víc a zvučněji, než když mezi námi nebyla zeď. A tak jsme se potkávali jen tak na chodbě, zdvořile, abychom když jsme se zamkli, každý ve své noře vychutnávali přítomnost toho tam na druhé straně víc než kdy jindy. A já jsem přisunul postel těsně ke zdi, a druhý den jsem viděl ze dvora, jak z druhé strany ke zdi přisunul i Vladimír svoji postel, tak jsme spali jako dvojčata asiatská, srostlí k sobě páteří zdi, která nás nedělila, ale pojila ještě víc, než když dveře se pohybovaly podle libosti ve svých veřejích. Spíte? zašeptal Vladimír. Ještě nespím, šeptal jsem do zdi. Já taky ne... zašeptal Vladimír. Někdy jsme na sebe nemluvili vůbec, avšak stačilo se dotknout nehtem zdi a z druhé strany jsem slyšel, zrovna tak jak Vladimír,

že z druhé strany proti nehtu se zatínají prsty do omítky, jak čarají lehce, a tak jsme si dávali znamení, že vlastně jsme víc přátelé než dřív... A tak se stalo, že když se Vladimír odstěhoval na Žižkov a chodil sem tam na návštěvy nebo já jsem mu chodil naproti k fabrice, do hostince Na Zastávce, tak jednou jsme se do toho dali... Zase jsme byli přátelé na život a na smrt, ale už jsme na sebe nekřičeli, protože každý jsme šli svou cestou a jeden druhému nekonkurovali, tak Vladimír přistavil židli a já z druhé strany svoji štokrli a majzlíkem jsme vydrolili suchou omítku, maltu, pak jsme uvolnili cihlu, pak ještě jednu a byli jsme bezmezně vzrušeni, jako bychom byli přítomni procesu operace jeden na druhém, jako bychom si otevřeli hrud'... a žasli jsme nad tím, jak pokojík toho druhého je krásný, i když jsme neviděli nic jiného než čelo nebo bradu přítele a v pozadí bílou smutnou zeď... a tak jsme vyjmuli několik cihel, pak jsme už viděli jeden druhého bustu, Vladimír na zídku postavil nedopitou láhev griotky, já z druhé strany jsem do ní dolil rum, zatřepali a nalívali si ten likér... a když jsme si připíjeli, přišel Egon Bondy a žasnul... pak se postavil na štokrličku a díval se do pokoje k Vladimírkovi, oběhl chodbičkou a vběhl k Vladimírkovi a zase odtud se díval na mne, na zídku ve dveřích, která byla akorát tak jako nějaký stůl... přinesl jsem sklínku, nalil do ní syntézu, Egon se napil, ale pak vyprskl likér, jako by se omylem napil kyseliny... a postavil se ke zdi, oběma pěstičkama tloukl do omítky, čelem lehce tloukl do zdi, to samé pak udělal u Vladimírka a kuckaje volal: Kurva fix! Uvolňování napětí! Dorozumění mezi národy začalo teď a tady! Jdu se vo tom poradit s filozofem Zbyňkem Fišerem. Je to růže, není to růže, je to tedy růže! Aby bylo pohlazení, musela bejt napřed přesdržka...

Vladimír rád chodil prostovlasý, za nepříznivého počasí nosil černý rabínský klobouk nasazený s ohromnou brummellovsko-dandyovskou elegancí, a když přišel mráz, tak si sám ušil z mamincina rukávníku fantastickou kožešinovou čepici, jako se nosí nyní, s obrovským kšiltem, čepici, jako nosili rabíni z Nikolsburku. Když jednou za čas si vzal kravatu, hned na první pohled to nebyla kravata, ale obojek, ne obojek, ale jakési povříсло, které

záměrně nosil stáhnuté doleva, takže uzel byl napůl vykryt límečkem košile. Sníval o elegantním svetříku a elegantním kvádru, avšak když to realizoval, hned prohlašoval o sobě, že je debil, imbecil, blbeček...

V automatu Svět jsme rádi popíjeli pivo a dívali se na uklízečky. Jedna bývala zamlada u operety, teď nalíčená sedmdesátnice s afektovanou zástěrkou. Když zametá, tančí s koštětem, každý chlap ji něžně lískne dlaní, když se k němu přitočí. Mladokomická. Směje se, upíjí hostům pivo, když tlačí vozík s talíři s nedojedky a znečištěným nádobím, zpívá veselé kuplety. Bláznivá rachomejtle k popukání... Avšak pozor! Vladimír: To je svěťice... Druhá uklízečka, taky už dávno v důchodu, hrávala tragédie u soukromých společností, žlutá tragická maska rozšlápnutá karnevalem. Když zametá, vzdychá, jako by pohrabáčem stahovala zbytky po své kremaci. Když tlačí vozík se znečištěným nádobím, odváží svoje staré kosti do sběrných surovin. Tragická výčitka svědomí. Ale pozor! Ráda pije, cokoliv. Penzi má vypitou vždy dopředu bandaskami piva, pro které chodí tragicky k Vaništům. Vladimír: Druhá svěťice...! A tak stojíme a upíjíme a díváme se na ty dvě svěťice, kdokoliv vejde, tak zavírá zefýr, nejdřív pomaloučku, a pak hroznou ranou. Tak za každým hostem jako by zapadlo víko stojící kovové rakve. A najednou vešel Egon Bondy: Kde jste? Já vás hledám už v šesti hospodách, křičí a zvedá ruce ve veřejích a za ním báb ho! Zase zavírá zefýr. Egon si zacpal uši. To pořád? Vladimír: Ne, to jen za každým, kdokoliv vejde... paní Vlaštovková, máte šroubovák? A pak Vladimír přistavil židli, nasadil si brýle, třikrát utáhl šroubek, vrátil šroubovák a všichni čekali na prvního hosta... Dveře se zavřely tiše, jen tragická uklízečka sebou škubla, jako by ji zacukali míchou. Egon Bondy pil pivo za pivem, rozhlížel se, nikde nic. Co tady děláte? optal se. Vladimír: Jsme na čekané... Tak Egon Bondy nechal stékat pivo po vousech, a než mu natočili další pivo, cucal si z vousů zbytky piva. A shora od Primátorský příjížděla sanitka, houkala, na čele jí křesalo modré světlo, tragická uklízečka se chytila za srdce, sanitka zahrnula, div se nepřevrátila, před Svět, dvě stařenky se v

pasáži chytily za krk a volaly: Proboha! Pro koho to zase jedou! Egon Bondy se polekal: Kurva fix, dyk mi nic není! A ohmatával si puls. Z auta vyběhli dva zřízenci, vytáhli bílé vikslajvantové lůžko, pak každý dvě baňky a vběhli do výčepu a poručili plné bandasky plzeňského... a každý vypil ještě jedno od cesty, a dopili ze sklenic to, co se nevešlo do přetékajících bandasek, v průjezdu hadříkem omývaly se navzájem ty dvě stařenky, které se tak polekaly, a zřízenci s bandaskami vyběhli, pláště vlály, naskákali do sanitky, když napřed zasunuli vikslajvantové lůžko s bandaskami, a zase houkačka ječela a světlo křesalo a auto do zatačky div se nepřevrátilo, a lidé, co šli od Zámečku, tak se chytali za srdce – koho to zase vezou? Egon Bondy pravil: Do prdele, to je memento mori! Vladimíre, co jste to zase přilákal za numera? A Vladimír byl nadšený, Egon se díval, jak před biograf přijel zündapp, na něm chlap celý v kůži, v kukle, ponurý jako potápěč, na zádech obrovský horolezecký ruksak, opřel motocykl o obrubník, vážně vešel do pasáže a pak do biografu. Do prdele, co je tohleto? breptal Egon. Vladimír: Ale to je jeho zaměstnání, pendluje mezi biografy a na zádech vozí žurnály. Pak jsme viděli, jak zase ten zakuklený motocyklista našlápl zündapp a odvážel žurnál tam, kde biograf začínal o půl hodiny později, a pili jsme pivo za pivem. Když jsme vyšli pod Zámeček, refýže už svítily, přijela třináctka, ženská s kočárkem do posledního vozu, kdosi jí pomohl, ale průvodčí předčasně zavřel dveře a ženská držela kočárek přiskřípnutý vejpůl a tramvaj se rozjela a ta ženská pořád držela rukojeť kočárku a směšnými úskoky běžela za tramvají a křičela, ale tramvaj nezastavila a kočárek narazil na kandelábr svítilny, třesk, a kočárek se ulomil, lidi čekající na další tramvaje křičeli nebo se opírali o zídku Zámečku, několik odvážných běželo ke kočárku, Egon Bondy zbledl... avšak z rozlomeného kočárku se vysypaly s třeskotem láhve s pivem a vůně rozlitého piva zavanula ulicí... a ženská křičela za odjíždějící tramvají: Těch dvacet piv mi, syčáci, zaplatíte! Pánové! ukázala na Vladimíra a Egona, jste mými svědky, dosvědčíte mi to? Egon Bondy hřímal: Flašky, flašky, kde je to dítě? Praskaly kosti! A ženská řekla: To praskala

basa, přeci nebudete na starý ženský chtít, aby tahala dvacet piv v rukách, ne? Vladimír zářil štěstím a tvůrčí pohodou. Egon Bondy vrávoral do tmy parčíku, mával rukama, jako by odháněl zlý sen: Do prdele, to jsou mi gagy. Na to nepřišel ani Chaplin...

Když někdo tlačil něco na káře, Vladimírovy ruce pomáhaly ani ne tak účinnou láskou k bližnímu, ale pro dotyk dlaní s řetězem, kde někdo skládal uhlí, Vladimír poprosil, zda by mu mohl pomoci? A zase nikdo nebyl nadšený, jen milenec při styku s mileninými boky tak jako Vladimír, když mohl nakládat a vychutnávat v ruce štýl lopaty, mastnou hmotu držadla kbelíku, nikdy se nebránil uhelnému prachu a mouru, ale naopak, nechával si potom u nozder tmavé prachové čmouhy... Jednou jsme si vyšli pod Koráb a tam jsme žasli. Stráň, kdysi pustá, teď byla rozdělena geometrií na políčka, budoucí zahrady, zahrádky, a lidé už tam vytahovali pejz, obraceli zemi rýčem, ti snaživější pracovali i v noci, takže už vysazovali jahody a zeleninu. Vladimír si vždycky vybral to políčko, kde bylo nejmíň uděláno, a pomáhal, rval se s plevelem, pracoval celým tělem a rád přitom hovořil o tom, co zažíval, když obracel hlínu, míval vždycky hmatový požitek, že defloruje rýčem slečnu zemi... Ten čas jsme pomáhali ženské, která navíc měla s sebou kočárek s dítětem, které pořád plakalo, takový žár byl na té stráni... Vladimír nechával přepadat do slunce svoje blondáté kučery a ta ženská odbíhala k dítěti, někdy vytáhla prs a dala dítěti pít... Navečer Vladimír, když se loučil a vymíňoval si, že zítra přijde zase, ta ženská myslela, že zase chodí po zemi Kristus, a políbila Vladimírkovi hřbet ruky... ale jindy zase, když Vladimírek složil do dřevníku na dvorečku uhlí a začal důchodkyni vykládat o svých problémech a o své práci, stařenka neklidněla čím dál tím víc, pak dlouho se dívala na sekyrku zaseknutou do špalku a v zoufalství sundala zástěru a přikryla tu sekyrku... a oddychla si, až když jsme s Vladimírem odešli, ještě vyběhla a dívala se, zdali jsme opravdu zahrnuli k Hausmanům, zda už jsme pryč...

Z odstředěného mléka vyráběl smetanu, z uhelného mouru brilianty, z vrabce ptáka Fénixe, z chromého udělal závodníka, vždycky

ky, kde něčeho bylo málo, tam vrhal svůj talent, aby dokázal, že omnia ubique a v minimu je maximum, že každý bod na světě je středem rajske zahrady, zatímco visuté zahrady se zvolna mění v rozvaliny a prach a v tom prachu všechna krása odolává, v té špetce hlíny všechno začíná znovu...

Na Staré poště byla hezká kelnerka, taková skoro buclatá cikánka, a Vladimír tam rád sedával a psal dopisy. A jako vždycky přitahoval numera. Když jsem si sedl, právě takový hezký mladík vypravoval: Když jsem ji poznal, tak jsem měl ruku v gypsu, tak jsem byl tou tlapou zvyklej ji vobjímat, jenom vždycky hekla, ale zvykla si. Kluci mi do toho gypsu ledacos namalovali, jeden spisovatel, kterej přišel na besedu do nemocnice, že jsem neměl knížku, tak mi podepsal tu ruku v gypsu... ale ten malér, sundali mi gyps a ta moje holka, ač jsme měli před svatbou, tak že už na ni nejsem tak něžnej jako dřív... a vopustila mě. Včera, div jsem se neskácel! Koho to nevidím? Tu moji bejvalou, jak se vede s klukem, kterej má tu samou ruku v gypsu. Ty holky jsou stejně zvrhlý... Vladimír psal dál a jeho hlas vrčel pohoršením: Mne nechala taky, tak píšu prokurátorce, předseda senátu mi doporučil, abych byl na prokurátorku jemný... tak jí píšu zamilovaný už šestý dopis... ale hele, synáčku, víš, co to jsou Martonový experimenty? Tak na ty já právě chodím. Do naha. Film s nahotinkama. Kolem mne i přirození drátečky, v pohlaví přístroj.

Pornografický film. Žárovičky se rozsvěcují, ručičky přístrojů mrkají, čarají. Zprávy pro psychiatrii. Martonová, doktorka. Víš? Zjistily přístroje navíc oidipák. Když matka ráno vstává, tak číhám, jakoby omylem projdu nahatý. Má pořád parádní tělíčko. Dělá, že mě nevidí... Mladík byl zamyšlený, bradu celou v dlaních, prsty až k očím. Pak řekl uváženě: Platím, víte, vona ta holka to má asi po tátovi, její táta je z Podkrkonoší, jednou vzal řidičák a občanku a šel přihlásit na národní výbor novou živnost: Anton Hulík, Bůh. Až za měsíc ho chytili na nádraží v ohromným mraze jen v tričku. A v blázinci na něj nešli šokama, ale navodili mu takzvanou bličku, takže po injekcích tak dlouho blil, až se za tři měsíce vyčerpal. A za pět měsíců už zase z něj byl vobyčejnej člo-

věk, instalatér, a vrátili mu řidičák i občanku... A zvedl se, obřadně zaťukal kloubama na ubrus a odcházel. Vladimír zuřivě psal dál, kolem úst se mu třpytily proužky od hoččáku, jistě mu výčepní teď nese třetí dvoudecák, ach, to bude dopis, to bude dopis, pro milosrdenství, čtvrtá stránka a pořád Vladimír ještě nejde z kopce, ale do kopce, pořád ta maniakální nálada, ve které řekne to, čeho zítra bude litovat... Nechal jsem Vladimíra psát, jdu raději procházkou Šlosberkem, můj bývalý lékař, na penzi, můj obvodní, nastavenou rukou, dlaní k nebi, láká sýkorky, aby usedly a zobaly mu burské oříšky, když mne vidí, tak na mne... Á, vy vypadáte už líp, kdepak se pitvat... fífífífí! Tak zdalipak jste si už vyměnil četbu, něco veselýho, co? Humoristický listy, že? Včera se uškrtil v oku tadyhle zajíc. Kdepak je dneska moje parukářka, modřinka? Tak co, ještě to mokvá, mokvá? No tak, to je dobře, a co stolice se už upravila? Upravila. No tak, to je krásné, veliký úspěch vědy... Natočil jsem se, aby mne líp pan doktor viděl, prohlídl si mne a pokračoval tím samým tónem: Děti taky krmějí z dlaní, ale občas ptáčka chytanou. Nedůvěra k dětem. Ale víte, tu láhev višňovky, co jste mi dal, to jsme se ženou pod stromečkem vypili, vypili. Fífífífífí, kdepak je ta moje modřinka, můj brhlík...? Kolik je hodin? No jo, chuligáni uškrtili zajíce, kterýho jsme tady krmili deset let... Naklonil se a pošeptal mi, drže mne pevně pařáty za ruku: Kdepak, zabejvat se sebevraždou... Povídám: Ale to já ne, to Vladimír... A on přesně: Jste přece Vladimír... Fífífífí, kdepak je dneska moje modřinka? Můj brhlík? Fífífí...

Vladimír se nechal přemluvit přáteli, aby si s nimi vyšel za motivem do přírody, do světa zjevů. Za dva dny přišel se štaflema, malkastlí, bez obrazu, ale vyjevený, nevyspalý, oslněný. Doktore, dejte mi pokoj s přírodou! Malovali jsme lesík u Kladna, a když jsme domalovali krajinku, přijela policie a zatkla nás jako špiony, křičeli na nás do rána, kdo si od nás objednal ten obraz, protože za tím lesíkem, tam, jak světlaly kmeny, tak mezi nimi při trošce fantazie je vidět kladenský hutě, a kdyby to dostal nepřítel, tak má přesný nákras, kde naše ocelárny jsou. Za lesem! A tak že jsme špioni! Doktore, radši budu zas malovat na útraty vesmíru, radši